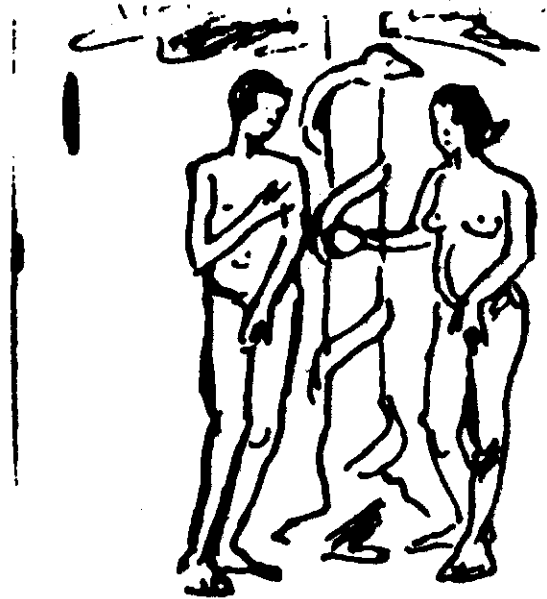

ግራዝት

ግጥም - ቅጽ ፩

ታደሰ ብጡል ክብረት

ፖ.ዛ. ቁ. 5510

አዲስ አበባ

ኢትዮ ጽዖ

የደራሲው መብት በሕግ የተጠበቀ ነው።

ከዚህ ግጥም ስብስብ ውስጥ በቀን ጽልም ሆነ በሙሉ አውጥቶ
ለማሳተም፣ ለማሠራጨት፣ በግንኙነት ውስጥ መልክ አግዝቶ ለመጠቀም
በቅድሚያ ከደራሲው የጽሑፍ ፈቃድ ካልተሰጠ በሕግ ያስጠይቃል።

All rights reserved

No part of this publication may be reproduced in any form without the
written permission of the author.

P.O.Box 5510

Addis Ababa

ETHIOPIA

በሣሊ ሌጃንሲ ለሕትመት የተዘጋጀ

1987 ዓ/ም

ማስታወሻ ነቱ

ጥራ፣ ግራ ላላደገች ን፤

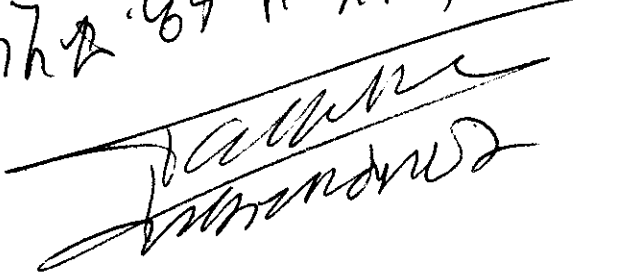
ግብረ-ገብነት ላስተማረች ን፤

የሥራን ጥቅም ላላወቀች ን፤

ለእናቲ ለወ/ሮ ልብሲቱ መኮንን

እና

እንደሷ ላሉ እናቶች ሁሉ መታሰቢያ ይሁን።

ከገረጹ ሃሳብ አለኝ

ማውጫ

<u>አርባስት</u>	
መቅደም	
መግቢያ	
<u>ምዕራፍ ፩</u>	
- ትዝብት -	
<u>ምዕራፍ ፪</u>	
- ፍቅር -	
<u>ምዕራፍ ፫</u>	
- ግብረ-ገብነት -	
<u>ምዕራፍ ፬</u>	
- ፖለቲካ -	
አስተያየት	

78
5
8
9
61
81
113
164

መቅደም

“ማንም ሰው ደሴት ሳላልህ፤ በራሱ ምሉዕ አይደለም” ቢል አንድ እንግሊዝዊ ባለቅኔ ጽፎ ነበር። ይህን ያለበት ምክንያት ሰው በሕብረተሰብ መሕበል በሚኖርበት ዘመን ከመሰሉ ቸ ተነጥሎ መኖር የማይችል መሆኑን ለማስረዳት መሆኑ ይገባል።

የግብረ-ዊ ኑሮ ተካፋይ ከሆንን ዘንድ ደግሞ የጋራ ጥቅምን ለማስከበር፤ የጋራ ፍላጎትን ለማሟላት እንደሁም ሕብረተሰቡን ሊጎዱ የሚችሉትን መጥፎ ተግባራት ለማስወገድ ተላትፎ ይጠበቅብናል።

ሰው በሕይወት ጎደና ሲገሰግስ ብዙ አስደሳችም ለላዛኝም ሁኔታዎች ያጋጥሙታል።

በኑሮ ሕዳት ውስጥ የሚያጋጥሙትን አመዛዝኖ፤ አመጣጥኖና አስተካክሎ ለመኖር ደግሞ ከወላጆች የወረሰው፤ ከትምህርት ገበታ የተቋቋመው፤ ከላካባቢው የቀሰመው ተጽእኖ እንደሚያደርጉበት አይጠረጠርም።

ባለፉት ሃያ ዓመታት ውስጥ ወጣቱ በአጉል ፕሮፖጋንዳ በመመራት በጋጠሠጥነት ተወጥሮ መልካም ሥነ ምግባርን አውግዞ፤ ለራሱ እንኳን በማይበጁው መንገድ ሲጓዝ ታይቷል። የዚያ አስከፊ ጊዜ ኑሮና ዋልታ አሁንም በወጣቱ ላይ እያንደበበ ነው።

የአሁኑ ትውልድ ዘመናዊ ትምህርትና፤ በዚያም ላቢያ የዕውቀትና የኢኮኖሚ መኻኻ ላይ እንደገና ይታወቃል። ይህ የመኻኻ ላይ ዕድል ደግሞ፤ ለባሕል፤ ለግብረ-ገብነትና ለሰው ልጅ ፍቅር እንግዲነት ደርጓቸዋል ለማለት ይቻላል።

የብሔራችንና የሀገራችን መልካም ልምድና ባሕል ለመቅሰም፤ ሂሳብ ለስተሳሰቦችን ለማሰወገድ እንዲቻል፤ ከሕብረተሰቡ አመራር፤ ከትምህርት ቤት ትምህርት፤ ከሰነድ ጽሁፍ ምክር ማግኘት ይቻላል።

በዚህ ሰነድ ማጥም መደበል ውስጥ የተጻፉት ቁም ነገር አዘል ሰንኞች ያካተታቸው፡-

በኦሮሞ ሕደት ውስጥ ልናጫናቸው የሚገቡትን ትዝብቶችና ሁኔታዎች፡-

1/ ትዝብት

የማኅበራዊ ኦሮዎችን ተስተካክሎ ለመኖር፤ መፈቃቀር፤ መጋባትና መዋለድ የተለመደ ሲሆን ውስብስብነትን የሚገልጠው፡-

2/ ፍቅር

በዓለም ውስጥ የሚከሰቱትን የኦሮ ግብግቦች፤ ሌሎች ፈላስፎች፤ ደራሲያንና፤ ምሁራን እንዲሟተኑት ኦት ሁሉ በዚህ መደበል ውስጥም የሚገልጸው፡-

3/ ግብረገብነት

ዓለምን አበጣብጦ፤ ጦርነት የሚቀሰቅስና ሰላምን የሚያጠፋ፤ የገዢዎች የአምባገነንነት ፖለቲካ የሚተቸበት፤ የሚወገዝበትና፤ ጭቁኑ፤ ለመብቱ እንዲቆም የሚቀሰቅሰው፡-

4/ ፖለቲካ

በሚባሉት አራት ምዕራፎች ውስጥ ይገኛሉ።

“የራዝታ” የአግርኛ ቃል ሲሆን፤ ትርጉሙም፡- “ሰው ታሞ ሊሰቃይ ተገባቅስቆና አምሞ ግልቀስ” ግለት ነው።

በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የሚገኙት ግጥሞች፤ ባለፉት አርባ ዓመታት ውስጥ ከጸሐፊዎቹ ጥቂቶች ሲሆኑ፤ እንደገና በተለይም ፖለቲካ ነቱ፤ ከዚህ በፊት ለ26 ዓመት በሰደት በነበርኩበት ዘመን ውስጥ ስለሀገራዊና ስለወገኖች ሰቆቃ የራዝታ ሁጥቸው እንባ ውጪቶች ናቸው። ብዙዎች ፖለቲካ ነገ ግጥሞች በሕቡዕ ወደ ኢትዮጵያ ይገቡ በነበሩት፡-

ሀ/ “እንቃወማለን”

ለ/ “ሕብረት”

ሐ/ “እውነትን ፍለጋ”

በሚባሉ መጽሐፍቶች ታትመው የተሰተ ኦና እንደሁም፤ እንደ ሰንደቅ ዓላማችን፤ አዲስ ዘመንና የዛሬይቱ ኢትዮጵያ በመሳሰሉት ጋዜጣዎችም ለእትም የበቁት ሌሎች ግጥሞች ይገኙባቸዋል።

ይህ የግጥም ስብስብ ሊገመት የሚገባው፤ በሰንኞች መሳካት፤ ወይም በጽሑፍ ግጥሞች ቢት መምታት፤ ሳይሆን በያዘው መልዕክት ሊያስተላልፍ የፈለገውን ትምህርታዊ ቁም ነገር ነው።

ከዚህ ግንዛቤ ተነስተው ሊያበረታቱኝ፤ ወይም ሊያርጩኝ ለሚሹ ሁሉ፤ ከዚህ ቀጥሎ በተጠቀሰው እድራኝ ጉብኝ ሲጽፈልኝ ከልብ አመለጥናለሁ፡-

ፖ.ዓ.ቁ 5510

አዲስ አበባ

ኢትዮጵያ

ታዲላ በጤል ገብረት
1987 ዓ.ም

መግቢያ

የግዕድ ጽሑፍ
የመውቀት ጽሑፍ

የመምህራን
የመጻረርያ

ለሰነል ቡና ለሃይማኖት
የግብጽ ምክር ሰብክት

ለሊያም ለእስክሰታ ለፍቅር
ወይም ለቅራርቶ ለመጪክር

ደግሞም ስለሀገር ፖለቲካ
ለመተቸት ለትረካ

የሕዝብ ጭቆናን የሀገር ድህነት
ቅጥለግኹን ኑር የጣሕል ውድመት

ለቆቃዎች ሁሉ የሀርግ ሃምሳ ዓመት
እስቲግ ለንቡት በዚህ “ግራዝት”

ታ.ብ.ክ.

ምዕራፍ ፩

ትዝብት

ግራዝት

ኢንዱስትሪያል ሶፍትዌር

ከታደለ ብጡል ክብረት

አስተያየት

ሊቀ ጠበብት
 ገንገበት
 የቀን ጨለማ
 ናውዝ ያናውዝ
 ገበረና ዘረ
 ለሀብት እሽ ቅድድም
 ሞት
 የሽማግሌ ጸሎት
 አቶ ዕገሌ አረፋ
 ልጁን ያስተምር
 የዓለም ጣጣ
 የሐሜት ሱሰኖች
 ተግባር
 ደቦ ቆሎ
 እንባ
 ሕግ
 ሰው መውደድ
 የባሰ አያምጣ
 ደግ ሠርቶ
 ከፋት
 ኑሮዋችን

	ቀለምጫ	35
	የሰው ጊንጦች	36
	ሕይወት	37
	ጎረቤት እንደ እካት	38
	ሁለት አህጉሮች	39
12	ግምብ ኖኖ መምህር	40
13	ውሸት	41
15	ቤት አጭራሽ	42
16	ለምን?	43
17	ሠርቶ መውቀስ	44
18	የጠረጴዛ ጨዋታ	45
19	ግዕድገህን ቅበር	47
20	ሰላም ለገጠረ	48
21	ጫማ ጠራጊ	50
24	መዋሸክ	51
25	ደሮ ጨሽት	52
27	በሰላም ይደጉ	53
28	ይገርግል	54
29	ሲክሌ ሊያዊ ሀብታም	55
31	አንጂባ	60
32		
33		
33		
34		
34		
35		

ሊቀ ጠበብት

መስከረም ሲጠግ ሲወጣ ክረምት
እጠግው ሲረካ እህሉ ሲያኸት

ግደ ከንተረረን ሲጥሉት ልማት
ያስመኛል በሆንኩኝ ሰንሊ ለርቲስት

የጋራውን ወበት የሰማይ ጥራትን
የዛሬን ግፍጥፍጥ ጆረትም መጫተን

ያየረ መዓዛ ግወድ መግረጹን
ያስኛል በቻልኩኝ መሳል ግሰረደትን

ከላረንጊዴ፤ ቢጫ ከቀዶ ባንደራ
ብርቱካን ወይን ጠጃ ሰማያዊ ሃምራ

በቀስተ ደመና ቀለጭ ሲሠራ
ይሆናል ለሰደሳቸ ሰውን የሚያከራ

ሰጣትን ቀለማት ለድርጉ መነክ
ለዓይን ተስፋ እንደሆን ለልብ መረወክ

የጸረ የላል እውነተኛ ለባክ
ይባል ሊቀ ጠበብት ስሙን ግወደክ።

መስከረም 1947 ዓ.ም.

ገንጠት

ትምህርት ቤት ላለን ለንድ ልጅ ነበረ
የባጡን የቋጡን እየተጣጠረ
ብዙ የሚያወራ እየረግጠረ

ሁሉን ለውቃልሁ ባይ
ደግሞ ከዚህ በላይ
ገንጠትነት ከረቅ የሚታይ

ከዕለታት ለንድ ቀን ከቢድ ዝናብ ዘንቦ
ከቻፋ ለመደን ሰው ተሰብስቦ
በረንድ ላይ ቀመው ሲያወረ በደቦ

ሲሳተ ለምቶ እየርጠ መጥቶ
ከወረው ሊቋደስ ለለመጠን ጓጉቶ
ምንድነው ለላቸው መሐላቸው ገብቶ

ከተሰጠሰቡት የሹ የተባለ
የየረር ተራራ ይታይህ ለይደለ?
እዚያ የሚጽጽጥ ለንድ ነገር ለለ?

ብሎ ቢጠይቀው ያንን ገንጠት
ለዎ እንደዚያ ሲርጥ በዚያ በደገት
ለይደክመውም እንደ እስቲግ እዩት?

ብዙ መልስ ቢሰጥ ለጥቢቱ ቢነገረው
ልሳዩው አልቻልኩም አውረው ነው ወይስ ሰው?
እግዚህ ንገረን ዘረን እንወቀው?

ንንግዝተም አለ እንዴት አትሉ ይተም?
ያ ጅብ መሆኑን እንዴት አታውቁትም?
ወይስ አውቃችሁ ነው እኔ ኑ ለማድከም?

አቶ ጥቢ ደግሞ እንደዚህ ይለዋል
ጠቃሚቱ ነገር ይሸው ይታያል
ለኔ እንደሚታየኝ ነብር ይመስለኛል

ንንግዝተ ተናዶ ለንተ ውሸታም
ያ ጅብ ነው እንደ ነብር አይደለም
እንክስ እንክስ ሲል አይታይህም?

ንንግዝተ ጥቢውን ውሸታም ነህ ቢል
ጥቢም ንንግዝተን ደንቆር ነህ ሲል
ገላጋዮች ገብተው ሁለቱ መሐል

“አረ ወንድሞቼ ተው አትግሉ
ነብርና ጅብን የሚለይ በውሉ
ከዚህ ርቀት ላይ ፍጡር የለም አለሁ”

መስከረም 1948 ዓ.ም.

የቀን ጨለማ

ፀሐይ ስትጠልቅ ጨረቃን ተክታ
ቀኑ ከጨለመ በብርሃንም ረገታ

ምንጥ ተፈጥሮ እንደዚህ ጨከነ
የሰው ልጆች ኑሮ ጨለመ መከነ

መሉላ ጨረቃ የሌሊት ፋኖስ
ትግ ትግ የሚሉ የኮከብ ሕዋስ

ልክ እንደ ፀሐይ፣ መቀኝ የሌላቸው
እነሱም እንደ ሰው ቀን ጉደለባቸው?

ቀውጢ ቀን ጨለማ እየተራዘመ
ስንተን ቤት አፍርሶ ኑሮን አጣመመ?

ይኸ የቀን ጨለማ የሚያስቆርጥ ተስፋ
በሰው ልጅ ሕይወት ላይ እንደህ ሲንሰራፋ

መኖር ግዮት መስግት ስለሆነ ከጢድ
ምንው ከሚንቃችን አሁኑኑ ቢወርድ

በጨለማ ረገታ ቀን እንደወጣልን
የፈጠረን እምላክ ምህረት ቢያወርድልን?

1970 ዓ/ም

ናውዝ የናውዝ

ናውዝ የሚያናውዝ ቀምቶ እሚበላ
ሰው ጠልቶ የሚኖር እራሱን የጠላ

የሰው ዘር እንዝርደድ እቸህ እሚበላ
ምን የሃሰ ሊኖር ከዚህ መሰል ሊላ

በዕውቀት ተኩትኩቱ በሥራ ልምድ አድጎ
ቤት ትደር መሥርቶ ልጅ ወልዶ አላድጎ

ጠባዩ ያማረ የሚሠራ በጎ
ካልሆነ የሰው ልጅ ለምን ተረልጎ?

በጆሮው ደግ ደጉን ለመሰማት ያሰበ
ክፋ እንደይናገር ምላሱን ያደበ

ጦርነትን ሽ ሽቶ ሰላምን ያጸበ
ሰማይ ቤት ይጸድቃል በምድር እያበበ

1951 ዓ/ም

ንጉሥ መኳንንት ሀብታም
ከሚግቅ ቁት በሕመም

አይ ሰው ጤናማ ሰው
መኘ መኘ ሉን አወቀው

1951 ዓ/ም

ገበሬና አዝርእ ተ

አቀርቅር አንገተን እልቡ ላይ ደፍቶ
ከምስራቅ ምዕራብ ለመሄድ ተንጌቶ
አዝመራ ሊዘራ በሌሊት ተነስቶ
ለየሁ ገበሬውን አዝርዕተን አንግቶ

በጠንካራ እጆቹ በትኖ ሲዘራ
ላያይ ወደኋላ ወይም ላያወራ
ኩሽ ኩሽታ ላይሰማ ላያይ አተካራ
ደንቆር ወይ ዕውር ይመስል ነበራ

ጠብ ሲሉ ተሰመኝ በተራ አዝርዕተ
እኔ እበልጥ እኔ እበልጥ ብለው ሲዘዙት
እንዝርደድ ላይሆኑ በመሉ ሊያሽቱ
ሲማግሉ ሰማሁ ሊሆኑለት ሀብቱ

ያ ኮስታራ ፊት ቅጭም ያላለው
ንብረተኛ ቤት ሁሉም በጠቅላላው
ታየኝ የሚያመርተው ለፍቶ እሚያገኘው
አጭዶ እሚከምረው የሰብል ነደው

ከዚያ መለስ ብዮ ባይ ወደኋላየ
ቀይ ጥቁር በማለት ዘርን እየለየ
ከሀብታም ች በቀር ደሃን ሰላላየ
ታዘብኩት እራሴን ሻከረኝ ገላየ

ከነዚያ ከአዝርዕት ከትንሽ ቅንጣት
እንደምን እንነስ አረጋይ ወጣት?
ምነው የሰው ድካም ብንመለከት
ብንከፍል ለልፋቱ ላንቆንሰበት

1952 ዓ/ም

ህብት እ ሽቅድምድም

ቀን ሲደክር ውሎ በግጥ በበረዶ
ገበሬው ያርሰኛ ነጋዴም ነግዶ
ለዛዥም ታዛዥም ወደሥራው ሂዶ
ግታ እቤት ይገባል የየላቅሙን እሂዶ

እቤት እንደገባ ሲጃምር ግረፍ
ይዋግል በሃሱብ ይበራል በዝንፍ
ጥፈር ያልነበረው ወይም አንድ እርፍ
ያልግል ገበሬው ሊሆን ባለዕልፍ

እንደሁም ነጋዴ ባለትንሹ ሱቅ
ይመኛል በአያሌው ለማትረፍ በሰንጥቅ
ደኛና ፀሐፊው መሃይምና ሊቅ
ይፈነክራሉ አንድ ካንድ ሊልቅ

አጉል ከመመኘት በሰው ከመቅናት
ለዚህ ዓለም ንዋይ እንቅልፍ ከግግት
በሐቅ ያልመጣውን ከመሰብሰብ ሀብት
አቻ ለመሆን ነው መታገል መጥት

የዚህ ዓለም ችግር እነደሁም ድካሙ
አላፈ መሆኑን ያወቁ የሰሙ
ለሰው ደግ ለመሥራት የሚሸቀደደሙ
ከብረት ለነሱ ነው እስከ ዘላለሙ

1952 ዓ/ም

ሞት

ለሰው ልጅ ወደጅ ወይም ጠላት
እንደ ኔ ለስተላላብ ስለሆነ ሞት

ደካማና ብርቱ ፈሪና ጉበዝ
መበለት መነኩሴ እንደሁም ገበዝ

ብሎ አይለይምና ሴት ናት ወይም ወንድ
ሞት በጠራን ጊዜ ስላለ መሔድ

እንደትበዳ በንፍ ሞት ለመቀበር
ክፋት ምቀኝ ነት ምናለበት ቢቀር?

መብልጥለጡን ትተን ሌላ ሰው ለመጉደት
ደግሞም ክፋ መሆን በሰው ተንኮል መሥራት

ለሰላም እንቅፋት ለሰው ልጅ እንክርደድ
ከመሆን ታቅበን ብንኖር በመዋደድ

እና ሞት እማይቀር መሆኑን ተረድተን
ምናለ ብንኖር ከክፋት ታቅበን

የነደጋ ጉዥን ሙተው የማይሞት
የነሱን እርዳታ መከተል ነው ስልት

ስለዚህ ፍጡራን ሰው ነን የምንል
ፍቅር- ርኅራሄን ለሰው እናድል

ይዘንን ፈጽመን በምንሞት እለት
በሩ ክፍት ይሆናል የዚያ የገነት

ጥቅምት 1978 ዓ.ም.

የሽማግሌ ጸሎት

አቤተ ለምሳሌ የምታውቅ ሁሉን
ቀን ባለፈ ቁጥር ይበስ ግርጃቲን
ምሳሌን ግታል ሃሳቤን ወስን
ከፋ እንደልናገር ምቀኛ እንደለህን

ፍላጎቲን ወስን በደሌን ቀንስ
የሌላን ሰው ጥግር መብልጡን ይበስ
ለውጭ እንደሠራ ለሥጋ ለነፍስ
ሰጠ ሃ ተዕግስትን ብርታትን ልልበስ

ኤመግን ድካሜን ወይም እርሮ
በጥብር እንደላላይ ወይ እፈ ተናግሮ
ሰህተትን ለዋቂ ተመልካቹ ለዙር
ለድርገት ይቅር ባይ እግዚህ ዘንድር

ለጋስ ተሁት ለርገት ፍቅርን የግዝ
ጥበብን እንደወድ እንደጠላ ጥዝ
ጠላት እንደይፍረት ወደጃ እንደጠዘ
ሰው መውደድን ሰጠ ሃ ርህራሄን ልገዝ

የካቲት 1946 ዓ.ም.

አቶ እገሌ ዐረፈ

ገብረ ገብነት ንመሉ ያግረ
አቶ እገሌ የግሉት ለንድ ሰው ነበረ

ጊዜ የግረጃ ሲሆን ወይም ከገድ ሥራ
ያጋጠመው ሁሉ እገሌን ተጣራ

በጣም ለጣደራ ሥራ መጥቶብኛል
የምጃምርበት መላ እንኳን ጠፍቶኛል

ይሸው ተከምጽል ተቀምጧል ገና
እኔ የታዘቡትን ለልጄሰኩምኛ

ሥራ እንደጠዘብኝ ጠንቅቀህ ታውቃለህ
ለልዚህ እገሌ ለገዝኝ እግዚህ

በለው ሲግደኑ እየሰግ እገሌ
እኔ ለሥራው ይላል ከሆነ እድሌ

ይህ ጊደኛ ለገዛሪ የሁሉ ታዛዥ
ደግና ርህራሄ ለፍትሕ ተገዥ

ምግባረ የቀና ጠባዩ የጊታ
ደከመኝ የግይል የሰው ሁሉ ለላገታ

ቢጥትት ቢግስን ጨርሶ የግይደዝመው
ፈገግታ ፈቱ ላይ ዘወትር የግታየው

ሰብዘኛ ሲደረግ ሰሜኑ ሲጠራ
ሁሉን የሚያቀናጅ ሁሉን የሚሠራ

በመሥሪያ ቤቱና በየ ድግሱ ቤት
በመኖርያው ይሁን ወይም በጉረቤት

እገሌ ተባለ ሁሉን የሚተካ
ሥራን የሚያከብር ክብር እንኳ ቢነካ

ሥራው ከበድ ሲል የሰነፈ ሁሉ
እገሌ ይሥራልን ብለው ተባባሉ

እንኳን መደበኛ መጥፎም ሥራ ቢሆን
ይባል ተጀመረ እገሌ ይሥራልን

ከዚህ ወደታች ምኑ ይጠየቃል
የአቶ እገሌ ሥራ ሰው መተካት ሆኖአል!

ሁሉም ሰው አወቀ በአቶ እገሌ አመነ
ያም ይምጣ ምን ይምጣ እሱ ይሥራው ሆነ

ጉዳይ ፈጻሚና መልካም ተላላኪ
አቶ እገሌ ሆነ በወንፈል ተተኪ

ብሎ እየተወራ ስሙ ገነነና
አቶ እገሌ ይሥራው በይፋ ሆነና

ይህ የሁሉ ታዛዥ የሁሉ ተጠሪ
ሕፃን ሽግግሌ ሴት ወንድን አገዛሪ

መጽረጥ መሥራቱ አታከተውና
አቅጦ ተደክመ ታመመ በጠና

ጉልበቱ ሳሉ እንምርውም ዛለ
መናገር አቅቶት ድምጹ እንኳን ሰለለ

መተንፈስ አቅቶት ፍጹም ተደክመ
አቶ እገሌን መላክ በቃ አከተመ

እንግዲህ እውቁት ከዛሬ ጀምሮ
የእናንተን ትዛዝ የሚሰማ ጀር

አቶ እገሌ የሚባል በወንፈል ተተኪ
ሞተና ቀበርነው ያንን ተላላኪ

የአቶ እገሌ ታሪክ እዚህ አከተመ
ጤና የሆነ ሰው ምንም ያልታመመ

እውቀት ጉልበት ነርት መሥራት የሚችል
እገሌን ሊያሠራ ለምንስ ያኛል?

በምጣኔ ሀብት አገር የምታድግ
ትምህርት የሚኛኛል የሚበለጸግ

እገሌ ከገሌ ብሎ ሳይመራርጥ
ሁሉም በየፊናው ለሥራ መጽረጥ

መሆኑን ተረድተን ለገሌ ከመተው
መሥራት እንደሌብን ጠንቅቀን ካወቅነው

ለገር ይኸ ሻላል ሕዝብም ይከብራል
ሰላም በላገራችን ጭሉ ይሰጭናል

ከዛሬ ጀምሮ ከዚህ ቀደም
እገሌ እንደሠራ መመኘት ይቻላል

ለሌዚህ እገሌ ይሥራ ከምትሉ
እራሳችሁ ሥራ ግብ በወንጌሉ

ሕዳር 1984 ዓ.ም.

ልጅን ያስተምር

በትምህርት ገደና ያልተመላለሰ
ዕውቀት በዘር ሐረግ መኖሩ ተወረሰ፣

ረጅም መሆኑን የዕውቀት ጉደና
ሂደብት ይቅመሰው የፍረውን ቃና

ዕውቀት ሀብት መሆኑን ለማረጋገጥ
ሥራ ላይ ለማጥል ቀልፋን ይጨበጥ

በዕውቀት በሥራ ተከብሮ እንዲኖር
ሰው ነገ የሚል ሁሉ ልጅን ያስተምር

መስከረም 1945 ዓ.ም.

የዓለም ጣጣ

የዚህ ዓለም ኑሮ በጣም ያስቸግራል
ገሚሱ ሰው ሲሰቅ ገሚሱ ያለቅላል
ገሚሱ ሲደሰት ገሚሱ ይቆጣል
ለንድ ሲያመሰግን ሌላው ያሸጋግጣል

የዚህ ዓለም ኑሮ ጣጦ አይታወቅም
ደጉ በልዝነው የቀረው ነው እርጉም
ሁሉ ሰው ለማንኛውም ሰው የለበትም
ሃብታሙ ገፍግ ነው ደህውም የለውም

የዚህ ዓለም ኑሮ ሁኔታ ለሰቃይ
ለንድ እበላባል ነው ሌላውም ሰባይ
እንዴት ደኛ ይጥፋ ወይም አጥቂ
ይህን ሁሉ ተንበር ካንገት ላይ አውላይ?

የዚህ ዓለም ኑሮ የሀብታም መጥኛ
ያታላይ የሌለ ደግሞም የቀበኛ
የቀጣፊ ደን ነው ጭምር የጉብኛ
ደግሞም ያገብጋቢ የሰነፍ መኖኛ

የዚህ ዓለም ኑሮ መኝም አይገኝ
ጥቂት ብልጥ ነው አብዛኛው ተላላ
ጥቂት ሰው ሽያጭ ነው አብዛኛው ደላላ
ቅጥ ለጣሹ ኑሮ ምንም የማይሞላ

የዚህ ዓለም ኑሮ የለውም ግዝን
ጥቂት ሲደሰት የተረፈው ሲያዝን
ብዙው በሕልሙ ሲያይ ያጣውን በዕውን
ይህ ዝብርቅርቅ ኑሮ እነዚህም ች ይሆን?

የዚህ ዓለም ኑሮ ምንው አጣ ተስፋ
ቅናት ምቀኝ ነት ዝፋት እንደጠፋ
ኩራት እንደወገድ ቸግር እንደይሰፋ
መታረዝ እንደቀር መራብ እንደጠፋ

ገራ ይገባኛል አላውቅም መልሱን
ግን ይፈቀድልኝ ልገለጥ ሃሳቤን
ሃኪም መሃንደሱ ወይም መኮንን
ፀሕፊው መምህሩ ይርሳ ንዋይን

የዓለምን ዝንቱነት ያመነ ገልግላ
ለአገር ለወገኑ እንደሁም ለኀ
ለመሥራት ለመርዳት ታጥቆ የተነሳ
በዕውቀት በጉልበት ያገልግል ሳይላ

ብስጭት ሲገጥመው ሥራ አደናቃፊ
ይታገሥ ይቻለው ይሁን ሆኖ ሰፊ
ሕይወትም ብታጥር ብትሆንም ኃላፊ
እስካለች ይሥራባት ይሁን ግፍን ገፊ

የሰው መጀመሪያ ደግሞም መጨረሻው
አፈር መሆኑንም ምን ጊዜም ካልረሳው
አቻ ሆኖ ይሥራ እንደየቻሉታው
እንደ ኒ አስተያየት መፍትሔው ይሸው ነው

መጋቢት 1944 ዓ.ም.

የሐሜት ሱሰኖች

የሐሜት ሱሰኖች ወረ ለቃሚዎች
ይህን ወረ ስጦ ለማዝመት የሚመች

የከላ ስታዮ በሉት ነው ተርቦ
የሚበላው አጥቶ እመሱብ ላይ ቀርቦ

ወፍራም የሆነ እንደሁ መሳይ የደላው
በሉት ጥጋብኛ ዝፋ ሆደም ነው

ሥራ አጥቶ የሚኖር የሚንከራተትን
በሉ ሰነፍ ሰው ነው የማይረባ ብኩን

ደህና ሠራተኛ ብርቱ ተጣጣሪ
በሉት ስግብግብ ነው ገንዘብን ቋጣሪ

ለመግር የሚኻን ታታሪ ለዕውቀት
ሰይጣን ጎታች በሉት መምህር የመተት

ዕድል ያላገኘን ትምህርት ለመግር
በሉት ነው ደንቆር ገንገበት ነገር

የሐሜት ሱሰኖች ወረ የምትለቅጩ
ለማዝመት የሚመች ይሸን ወረ ስጦ

እገሌ ፈረ ነው ደካማ ደንባራ
ጠጪ ነው ሲሰኛ ረጋጭ ደንቢራ

የፑ ነው ቀጣሪ ሰው የሚያውቀው
በላቸ ሁ በማውራት አደር ሱ ለመንደር

በናንተ አስተያየት በናንተ ገምት
ወርደት ስለሆነ ሠርተማ መብላት

በያደባባዩ ለማጥፋት የሰው ስም
ሰውን ለማጋጨት ወንድምን ከወንድም

የሐሜት መኳንንት እበላ ባዮች
በቅሎ ወለደች ባይ ወራደች የሾች

በናንተ አስተያየት ሰው አይታመን
ሁሉ ደካማና የሾና ብኩን

እያሉ ግውራተ ከሆነ ሥራችሁ
ወረን መቆራኝት ሱስ ከሆነችሁ

የሰው ልጅ በሥራው ስለሚታወቅ
ወረኛው ሰብቀኛው ከሰው ዘንድ ይራቅ!

መስከረም 1948 ዓ.ም.

ተግባር

ወፍን በላባዋ ነብርን በጥፍረ
ቀም ነገረኛን ሰው በመልካም ተግባር

ለይቶ ለግወቅ ከሌላው ፍጡር
ምንም አይላንም አይኖርም ችግር

ኅዳር 1953 ዓ.ም.

ደቦቆሎ

ለንደት ሰቀላ ቤት ባል ትንሽ ጊደ
ውስጧም ሆነ ውጭ ፈጽሞ ይልጻደ

ተከራይተን ሰንኖር ከእናቴ ጋር
ነበረብን በጣም ከፍ ል ችግር

የክብር ከበኛው የኒ የእንጂራ አባት
ኮርያ ላይ ሊዋጋ በትዕዛዝ ሲዘምት

ይሰጠን ነበረ ደሞዙ ተከፍሎ
ለቤት ዝራይ ለልብስ ለምግብ ተብሎ

ግና በመሆኑ ገንዘቡ ለነስተኛ
ቀኑን ቁጭ ስንል ሌሊትን ሳንተኛ

እግጠላ ስትጠምቅ እኔ ስኸቅል
ከወር ወር ለመድረስ ነበረ ትግል

ይህ ይባላል ለላኛ ዘግቶ አባት
ስንቅ ላኩ አለ ደቦቆሎ አንሳት

ብሎም ስለላከ ሁነኛ ጊደን
አልተቻለም ግለፍ መርሳት መልዕክትን

ቀድሞውንም ቢሆን ሳንበላ እስክንጠግብ
የቀን ልብስ የሌለን ሌት የሚደረብ

ሊሞት ስለሂደ እሰው ሰው አገር
በይሉ ግብ ብቻ ይዘጋጃ ጀመር

አስፈላጊዎቹን ገዝተን በቃይነት
ደብዳቤ ተቆልቶ ተጋግሮ እንስተ

ሁሉ ተዘጋጅቶ ቀርቦ በሰራዊ
መስክ ጀመርን በተራ አንድ በአንድ

እንስተ ተከትቶ ቆይተውም ሲሞላ
አንድነት ደብ ቆይቶ ብትወድቅ ኮለል ብላ

እኔና እናቴ ለቅቀን ከረጢትን
ያዜን ቅንጣት ለገወሰድ መካከት ጀመርን

እጄ እጄ ላይ ሲታርቁ ላካ ስቃጣ
ዓይኔ ላይኗ ርጠ ሲታይ ይህን ሊቆጣጠር

ሲታጠሩ እንደየሁ ወደቃው ኑ በእገባ
በአራት ዘርፍ ዘንቡ በዓይኖቼ ሰገባ

ጥብቆህን ዘርጋ እገባ በቃይነት
ምነው ባይሰነቅ ጽረ ምን ለባተ

ብላ ሰጥታ ለኔ ለድርጋ እፍስ
ገባቸው ወደ ጊዳ ለታለቃቅቤ

ጥቅምት 1949 ዓ.ም.

እገባ

ሕፃን ልጅ ሲቆርጠው ሲርበው ሲቃለቅስ
ይገርመ ግ ነበር እገባ ካይ ኑ ሲፈስ

ይህ ሕፃን ቆይቶ አድጎ ወጣት ሲሆን
ሲጫወት ሲወድቅ ያነባል እገባውን

ደግሞም ሲጉረምስ ሲደባደብ ካቻው
የሽንፈትን ቁጭት ይወጣዋል በእገባው

ለአቅመ አዳም ሲደርስ በፍቅር ሲጠመድ
ግልቀስ ይቀናዋል ዕንባ ካይ ኑ መውረድ

ወላጅ ዘመድ ወደጅ የሚሞትም ለታ
እገባ ለይደለም ወይ ሐዘን የሚገታ

በየምዝንያቱ ለሚገጥመን ችግር
በእገባ ከሆነ ሐዘን የሚበገር

ሚስት ለግብቶ ሲወልድ የበኩር ልጅ ሲታይ
ደስታውን ሲገልጽ ሲቃለቅስ ሰናይ

በንደህ ያል ሁኔታ ደስታ ሲገጥመን
ግልቀሱ ግንባቱ ጽረ ለምን ይሆን

ግንባታ 1963 ዓ.ም.

ሕግ

መጥፎ እንደገነዘብ ሕግ ቢያግደንም
ጥሪ ሥራ ብሎ ሲታሰብ አይቻልም

እንደ ሸረራት ድር ረቂቅ ውሰብሰብ
የሕግ አዙሪት ነውና የሚሰብ

የሕግን ውሳኔ በደኖ ላይ ብንጥል
ሕግ ላሳራት ነውና መለጠጥ የሚችል

ከሕግና ፍትሕ አድልዎ ይፈቅ
የደኖ ሞት ችሎት ይወጣል በሕቅ

በፍትሕብሐሩ በወንጀል ችሎት
ተከላከለ ተወንጀይ እንደይቀርብበት

ከላሽ ተከላከለን ገዛት አይወንጀል
ጠበቃውም አይቁም ጠብ በቃ ይበል

ፍቅርና ሰላም እንደኖረው ሕዝብ
ለተግባራቸውም ይኑረን አደብ

ፐሪ 1985 ዓ.ም.

ሰው መውደድ

ከንቱ ውደሴ ነው ፍረ አልባ ነገር
ሰው ወደድኩኝ ግለት በአንደበት ግፍቀር

በእውነት የወደደ ያፈቀረ ሰው
ምግብን ለተራበ ውህን ለጠግው

ለታረዘ ሰው ልብስ
ለታመመውም ፈውስ

ለከፋውም ላቅን ላዘነው ግጽፍናት
ተስፋ ለአግ ሁሉ እድሉን ግፍናት

ደግሞም ከኢትዮጵያ ችግር እንዲጠፋ
ሰላም እንዲሰፍን ሕብረት እንዲሰፋ

ለሀገር ለወገን ሌት ተቀን የሠራ
ሰው ወደድኩኝ ይበል በተግባሩ ይኩራ

ኅዳር 1969 ዓ.ም.

የባሰ አያምጣ

የሞት ጽዋን ቀምሶ አፈር እስኪለበስ
ከዖሪት ዘፍጥረት እስከዛሬ ድረስ

የሚፈጸም ሁሉ የሚደርስ አደጋ
የባሰ አያምጣ እንጂ ምንም አያሲጋ

ፐሪ 1985 ዓ.ም.

ደግ ሠርቶ...

ሀብት ክብረት ሰናገኝ ሲኖረን ሞገስ
በተመቸን ጊዜ ይለናል ደስ ደስ

ቸግር ሲመጣብን የኑሮ ትግል
መበላጩትና ባላብ መብሰልሰል

ኑሮ እንደህ ከሆነ ሲደላ መፈንጠዝ
ሲቸገሩ ደግሞ ማዘን ወይ መተከዝ

የአፍዝዝ አደንግዝ የቅጣጣሽ ኑሮ
ሲመቸ ቀንጣ ቀንጣ ሳይመቸ እርሮ

መሆኑ ካልቀረ ሲኖር በዚቸ ዓለም
ደግ ሠርቶ መሞትን የመሰለ የለም

ሰኔ 1975 ዓ.ም.

ከፋት

ከፋት ምቀኝነት የሌለው ፍጡር
ለቅናት ለጥፋት የማይከፍት በር

በአጭበርጫረውና በመሰሪ ሰው
እንደይበካከል ፊት አያሳየው

ጥር 1986 ዓ.ም.

ኑሮዎችን

እስቲ እንመራመር ያገረ ሰዎች
ከራስ በመጀመር ከግል ምግባር
ሌላን ሰው ሳንነቅፍ ዘለን ሳንተቸ

ምን እንፈልጋለን ምን ምኞት አለን
ሠርተን ለመኖር ወይነስ ሰርቀን
ጉቦ በልተን ይህን ደግሞስ ቀምተን

ለማራጩ ቢሆን ሌት ተቀን መሥራት
እርስ በርስ ተፋቅሮ መኖር በጎብረት
ሊተዋጽዖን አድረጎ በምደር ላይ ገነት

ሰላምን አግኝተን በኢትዮጵያ ለመኖር
ጠፍቶ ካገራችን መጣላት መቃቃር
ለፍቅር ለሰላም መፍትሔው ይህ ነበር።

ጥቅምት 1984 ዓ.ም.

ቁልምጫ

ሰው ሲያቆላምጥህ
እንድም ሊሸነግልህ
አሊያም ሊጠቅምብህ

መሆኑን ተረዳ
ኋላ እንደትገደ!

ሚያዝያ 1973 ዓ.ም.

የሰው ጊንጦች

ሰውነቷ ቀፍራራ
እግር እጅ የሚያስፈራ

ቀስ ብላ ሰውን ጠጋ
በእፍ በጥፍሯ የምትዋጋ

ጊንጥ ጊንጣጊጥ
ነክላ ደም የምትመጥ

የግትለቅ ከያዘች
መርዛማ ነች

ልክ እንደ ጊንጥ ቀስ ብለው
ደግ የዋህ ሰው ተጠግተው

ምላሳቸው መርዛማ
ለስተላከባቸው ጠማማ

በሰው ጭንቃ የሚኖረ የሚበሉ
የሰው ጊንጦች በዓለም ሌሉ

ይህን መሰል ጊንጣጊንጡ
ለምድ ነውና ደም መምጠጡ

ጊንጥ ነውና ሰው ይሽሽው
ከእጠገቡም አያድርሰው

ግንቦት 1986 ዓ.ም.

ሕይወት

ሕይወት ስንጃምር ስልቅሰን መጥተን
ደግሞም ሕይወት ስታልፍ ሲለቀሰልን

ውጣ ውረድ ያለው የሕይወት ጎደና
መኜ በቀላሉ ተወስቶ ያልቅና

ሕይወት ሲኖርባት ስታስረንድቅ
ላላወቀባትም መከራ ነች ጭንቅ

ሕይወት እንደ እንቅልፍ መኖር እንደ ሕልም
መሆንዋ ካልቀረ በዚች በእኛ ዓለም

የሕይወትን ሚዛን በማስተካከል
እንደምን ቢደረግ መኖር ይቻላል

መዋተት እንደቀር ሰው በሕይወት ካለ
ሕይወት በሰዎች ልክ በተስተካከለ

ሚያዝያ 1976 ዓ.ም.

ጤናና ልጅነት እያለህ ከሠራህ
በእርጅናህ ጊዜ መጦረያ እንደኖርህ

ዘለዓለም የሚኖር መሰለህ በመሥራት
ነገ እንደሚሞት ሰው ዛሬን ኑርባት

ሚያዝያ 1976 ዓ.ም.

ጎረቤት እንደ እሳት

ሰው ወደጁን መምረጥ የሚችል ቢሆንም
ጎረቤት መምረጡ ማደግቱ አይቀርም

ከጎረቤት መኖር ሐቀ ይህ ከሆነ
ጎረቤትን እምኖ እሱም ከታመነ

ጎረቤትን መጉደት እራስን መጉደት
መሆኑን ይረዳል ያውቀዋል በእውነት

ሰውን ካጋጠመው የጎረቤት ጥሩ
ለችግሩ እሚደርስ ከዘመድ ከእድሩ

ጎረቤትን በክብር በቁቅር መያዝ
ከመጥቀም በስተቀር የለውም መዘዝ

ይህን የተረዳ ምሥጢሩን ያወቀ
የሰጋቱ እግረ ሙቅ ተፈታ ወለቀ

ጎረቤት እንደሳት ሊጠቅምም ሊጎድ
የሚችል መሆኑን ሰው በውል ይረዳ

የጎረቤት ኑሮ ደንቡን ያላወቀ
ጉደቱ ከጥቅሙ አይባስ ይጠንቀቅ!

ድንገት በአጋጣሚ እሳት እንደሚፋጅ
ለሰው ጎረቤቱ ካልሆነው የሚበጅ

ከነገር ለመራቅ አጥር ይለያዣው
አስታራቂ ደኛ እንደሆነላቸው

መጋቢት 1979 ዓ.ም.

ሁለት አህዮች

ሁለት አህዮች ታሥረው በቲያ
በሁለት ጫፍቸው ብቻ ለብቻ
ክምር ሳር አይተው ሆነ ጉትቻ

አንዱ ለቀኙ አንዱ ለግራ
ገመድ መሳሳብ ሁነው ጠራ
ተመልካቾችን አጋባ ግራ

በግል ምኞት በግል ጉጉት
ከመወጠሩ ከመጓተት
አብረው ቢበሉ ምናለበት?

ከሁለት አህዮች የሚተርፍ ሣር
አጠገባቸው ሳለ በክምር
ባለ መስማማት መራብ መቸገር?

ደደብነት ነው አህያነት
ብሎ የሚያስብ ካለ በእውነት
ብዙ ይግራል ከዚህ ትዝብት

ግንቦት 1986 ዓ.ም.

ግምብኛና መምህር

ገንቢ የሠራው ቤት ውበቱ ሲደነቅ
እስከ እመድህረ ዓለም የማይነቃነቅ

አይረርስ አይናጋ ይኖራል ዘለዓለም
ተብሎ ሲወራ የሚበልጠው የለም

አስተማሪ ደግሞ መገንባት ጀመረ
እያንዳንድቷን ቃል ጠንቅቆ እያናረ

የማይታይ ሁኖ በእጅ የማይደሰስ
የመምህሩን ሥራ ሁሉ ሰው ሲያንኳስስ

መምህሩ ያነጸው የወጣቱ ዕውቀት
ድንቁርናን ገደ እያለ በሕይወት

ገምቢው የሠራው ቤት ከሥር መሠረት
ነፋስ ገነጣጥሎት ወጣ እንኩትኩት

ሚያዝያ 1944 ዓ.ም.

ውሸት

ውሸት ደቦ ቢሆን ረሀብ ባልኖረ
ውሸት ልብስ ቢሆን ስንቱ ላይ ባግረ

ውሸት ጥበብ ቢሆን ስንቱ በተካነ
ውሸት ቢነት ቢሆን ስንቱ በዘፈነ

ውሸት ዕውቀት ቢሆን ስንቱ በተማረ
ውሸት ግን ውሸት ነው ዘበት ሁኖ ቀረ

ግን እንደገና ሰዎች ውሸት የሚወዱ
ለውሸት ተገዝተው ለውሸት ያበዱ

በውሸታቸው ልክ ጥርላቸው ቢወልቅ
የስንቱ ድድ ነበር ፀሐይ የሚሞቅ?

ውሸታም ነው ብሎ ሰው እንደይሸሸው
ሰው ነገ የሚል ሁሉ ውሸትን ይጥላው

ሰው በውሸት ዓለም መንሸርሸሩን ትቶ
ይኑር በሐገሩ በዕውነት ተጨምቶ

ሐምሌ 1976 ዓ.ም.